

Bizalom a jövő záloga

Francsovics Anna*, Holics Szilvia, Kerklecz Médea*, Edőcs Tímea***

*Óbudai Egyetem, Keleti Károly Gazdasági Kar

**Magyar Logisztikai, Beszerzési és Készletezési Társaság

Miért is fontos az, hogy a hallgatók bízzanak egymásban és a társadalom egyes tagjaiban? Milyen veszélyeket rejt magában a fiatalok bizalmatlansága? A fiatal nemzedék valóban formálható? A bizalomhiány társadalmi-gazdasági következménye, annak költsége egyaránt súlytja a mikro és makro gazdaságot?

A vállalati tevékenység legfőbb célja a profit maximalizáló és jövedelmezőséget növelő tevékenység (haszonelvűség elve), a fogyasztói igények kielégítése mellett (Chikán A. , H. Schmalen).

A liberális gazdasági elemzés abból indul ki, hogy az egyének jövedelemnövekedési törekvése kialakítja a személyes társadalmi optimumot, a gazdaságról általánosságban feltételezi, hogy olyan amilyen, és a piaci folyamatok szabadon alakíjják. Tehát az eszközökre helyezi a hangsúlyt, és nem a célokra. A gazdaságpolitika egyben társadalompolitika is.

A konzervatív gazdasági elemzés arra helyezi a hangsúlyt, hogy van társadalmi jövőkép, és ebből gondolkodik visszafelé.

A konzervatív társadalmi berendezkedés értékeket közvetít. A gazdaság működése nemcsak a számokat veszi figyelembe, hanem a társadalmi hatásokat is, a közjót fedi le, nem pusztán a gazdasági racionalitást.¹

Hallgatók véleménye iránytű lehet a jövő alakulásának megítéléséhez, amivel a gazdasági folyamatokat irányító szakembereknek számolniuk kell.

1 A kutatásról

Az MLBKT a 2012. évben bizalom felmérést készített, amelyet Tóth István György, a TÁRKI vezérigazgatója mutatott be a szövetség kongresszusán.² A

¹ Barcza György, Századvég, <http://www.origo.hu/gazdasag/gazdasag-plusz/20121128-nem-a-kormany-az-elmult-20-ev-csodolt-be-.html>

² Holics Szilvia: Bizalomból jeles Logisztikai Híradó, XXII. évf. 6. szám

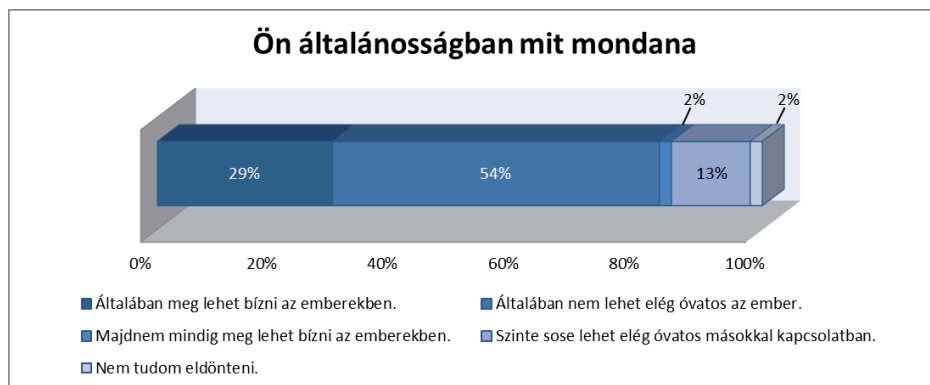
kérdések összeállításához felhasználták a TÁRKI Gazdasági kultúra 2009. évi vizsgálatát. A válaszadók logisztikai, beszerzési és termelési szakemberek, üzletemberek, felsőoktatási hallgatók és oktatók.

Az előbbieken említett felmérés alapját képező - 2009-ben a TÁRKI által készített - tanulmány rámutat arra, hogy a gazdasági kultúra és a gazdasági bizalom mennyire fontos egy állam, társadalom gazdasági fejlődésében, milyen szinten befolyásolhatja a gazdasági növekedés nagyságát illetve esetleges letérést a növekedési pályáról. Tanulmányunk során érdeklődésünk az egyetem hallgatói irányába fordult, jelenlegi értékrendjük iránytű lehet ahhoz, hogy később a gazdasági életben milyen bizalmi kapcsolatokat fognak kialakítani.

Az online kérdőívet 271 hallgató töltötte ki 2013. február 12. és 20. között. Módszeratnilag a kérdőív illeszkedik a hivatkozott felmérésekhez, valamint a mintához. Arra keressük a választ, hogy a fiatal nemzedék valóban formálható-e? A bizalomhiány társadalmi-gazdasági következménye, annak költsége egyaránt súlytja a mikro és makro gazdaságot?

2 A felmérés eredményei

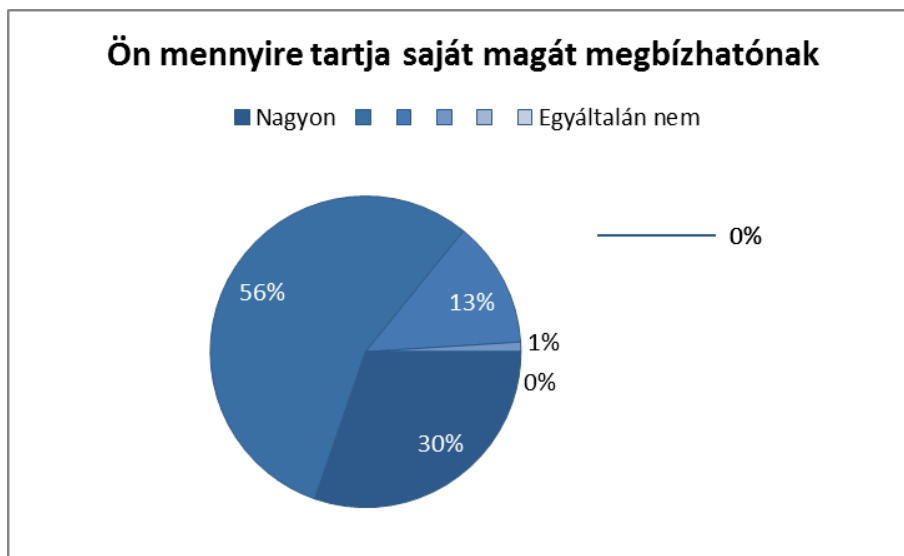
A már említett TÁRKI tanulmány négy, a közösségi érintkezés és a gazdasági együttműködés áttekintésére alkalmas kérdéskört választott ki, melyek alapján mi is meghatároztuk a felmérésünk kérdéseit. Az első kérdéskör „általánosságban a bizalomról” témáján belül öt kérdést intéztünk a hallgatók felé.

1. ábra

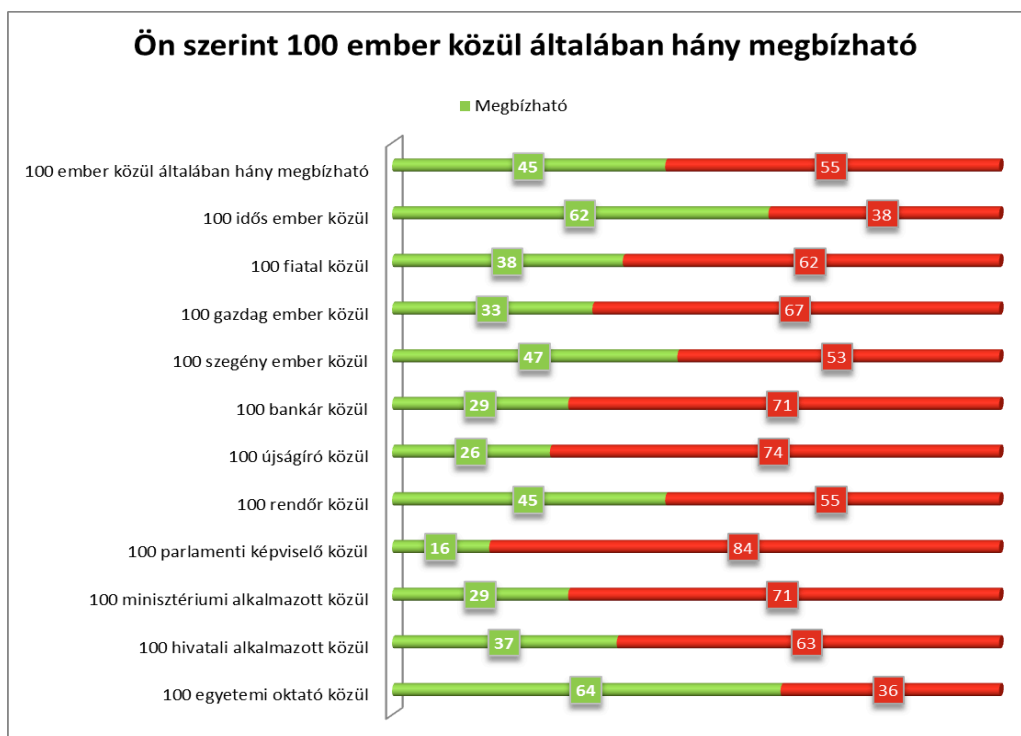
Az első kérdésre adott válaszok nem különböznek jelentős mértékben a teljes társadalom körében végzett felmérés eredményétől, amelyben a megkérdezettek negyede vallotta azt, hogy a “a legtöbb emberben meg lehet bízni” miközben a válaszadók mintegy harmonegyede szerint “az ember sohasem lehet elég óvatos”.

Az általunk végzett felmérés grafikonos kiértékelése alapján kijelenthetjük, hogy az egyetemi hallgatók körében minimálisan jobb az általános bizalom mértéke, 29 %-a mondja azt, hogy általában meg lehet bízni az emberekben, 67% viszont negatív választ adott ezzel kapcsolatban. Kijelenthetjük, hogy alapvetően a magyar társadalmat egy általános bizalmatlanság jellemzi.

2. ábra

Érdekes megfigyelni azt, hogy a válaszadó hallgatók többsége, 86 %-a nagyon, illetve eléggé megbízhatónak gondolja magát, szemben azzal, hogy 67 % a többi emberről azt gondolja, hogy inkább megbízhatatlanok.

3. ábra

A hallgatói válaszokból hasonló eredmények születtek, mint a TÁRKI vizsgálatban.³ A két felmérés az időbeli eltérés és a módosított kérdések miatt teljesen nem hasonlítható össze.

A fenti kérdés első pontjára és a legelső kérdésre adott válaszok között eltérést fedezhetünk fel. A hallgatók ennél a pontnál általában 100 ember közül 45 embert tartottak megbízhatónak, míg az első kérdésnél ezzel szemben összesen csak az emberek 31 %-át jelölték meg általában megbízhatónak.

Ha megnézzük a különböző kategóriákat, akkor látható, hogy legjobban az egyetemi oktatók élvezik a hallgatók bizalmát, míg a parlamenti képviselők vannak a rangsor végén 16%-kal. A rangsor utolsó három helyén szerepelnek még a bankárok, minisztériumi alkalmazottak és újságírók. A rendőrök mind a két felmérésben a középmezőnyben végeztek.

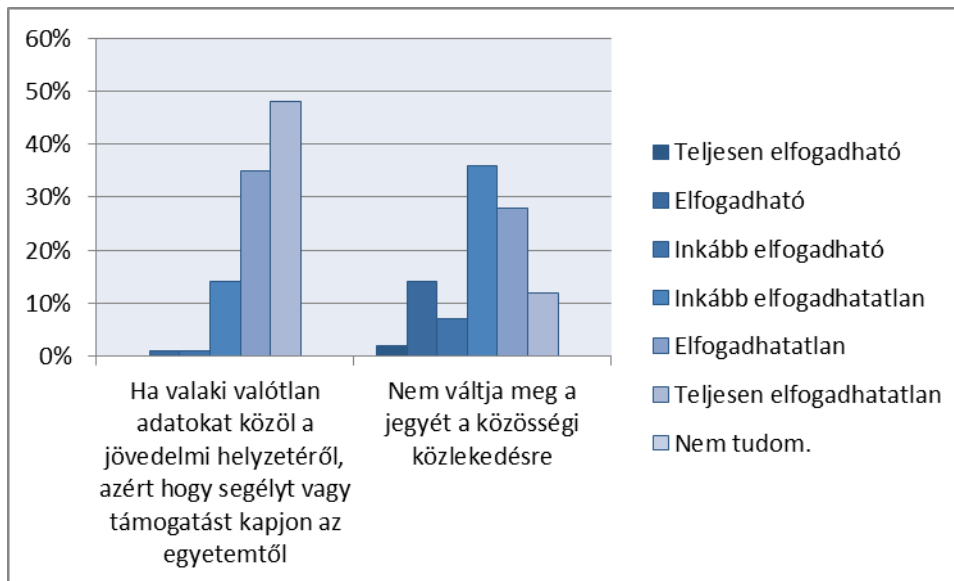
A régebbi felmérések alapján, és a hallgatók körében végzett felmérések kiértékelésével is arra a következtetésre juthatunk, hogy pont azokkal az emberekkel szemben alacsony a bizalmunk, akik foglalkozásuk alapján nagyon fontosak lennének a közéletben és fontos lenne a társadalom normális működéséhez, hogy magasan legyen a velük szembeni bizalmi szint.

³ TÁRKI Gazdasági Kultúra 2009 vizsgálat

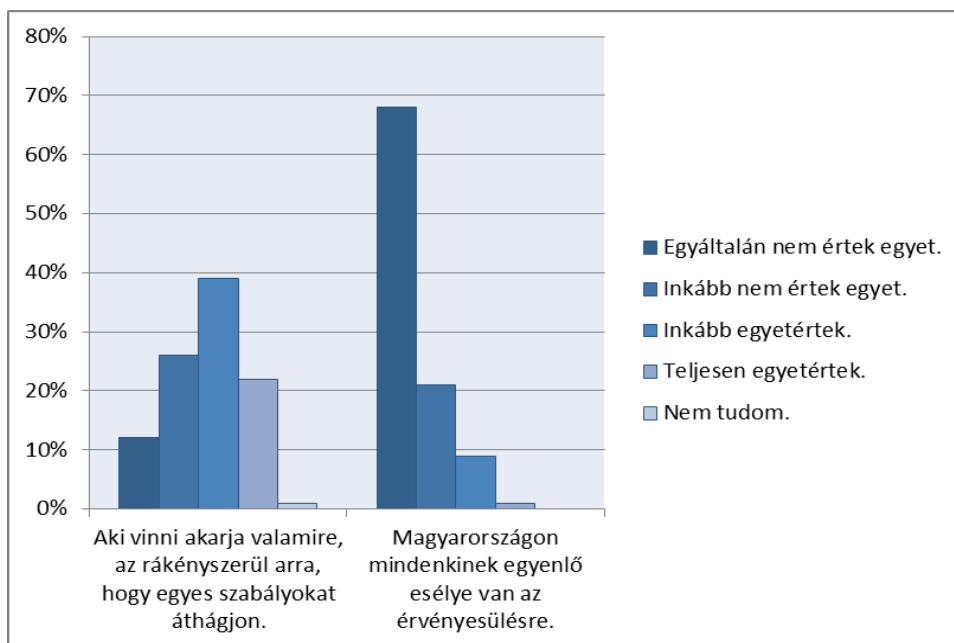
egyensúly nincs meg. Míg mindkettő esetben fontosnak tartják a megkérdezettek a bizalom meglétét, addig ez sajnos messzemenően nincs meg.

A megkérdezettek a megkötő (bonding) bizalom jellemző, amely vérségi, rokonsági és egyéb ősi, társadalom hálózati kötelék. Ez szigorú normarendszert jelent, de korlátoz is más közösségekkel való kapcsolattartásban.

A következő kérdéskörben a normakövetéssel kapcsolatos véleményükről kérdeztük meg a hallgatókat. A válaszok alapján látható, hogy egyes erkölcsi kérdésekben más szinten van a szabályszegés elfogadottsága. Míg az, hogy valaki segély, illetve támogatás megkapása miatt csaljon és valótlan adatokat közöljön inkább elfogadhatatlannak minősíthető, addig a tömegközlekedésen való jegy nélküli utazás megosztja a véleményeket, engedékenyebbek a hallgatók egy ilyen típusú kihágással szemben. Lehet látni, hogy a válaszadók jobban elítélték azt az esetet, amikor a csalással pénzt szerez, mint amikor nem fizet ki valamiért pénzt. A TÁRKI tanulmányában is kimutatták, hogy társadalmi szinten is a fenti megfigyeléseket lehet megállapítani, a jegy nélküli utazással megengedőbbek vagyunk más európai uniós országokhoz képest, viszont a különböző csalásokat ugyanolyan mértékben ítéljük el, mint a többi ország az unión belül.

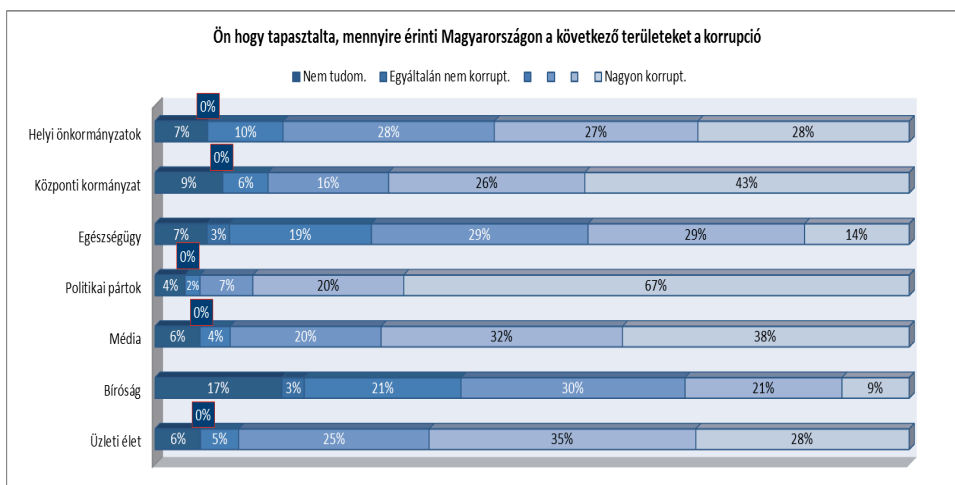

6. ábra

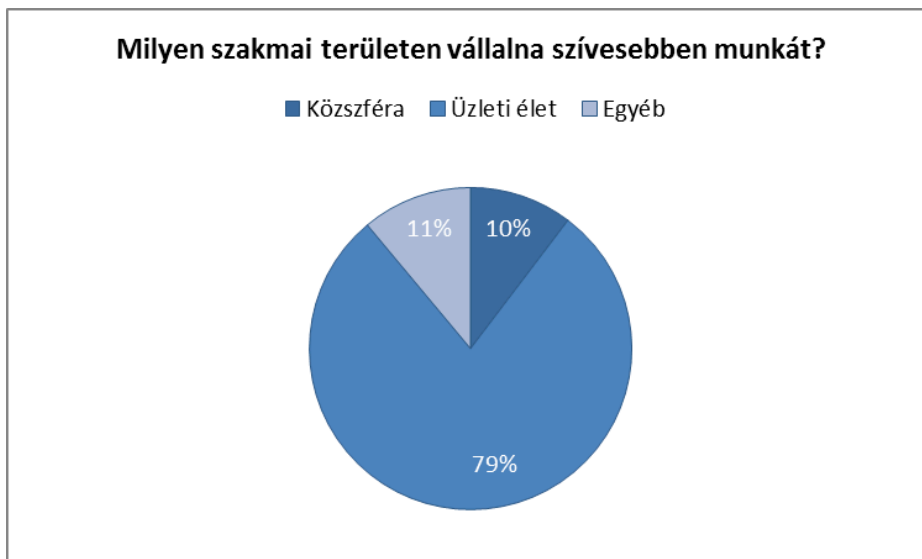
7. ábra

A hallgatók – egyetértésben a teljes társadalom körében végzett felmérésekkel – úgy gondolják, hogy a mindennapok folyamán egymás rovására tudnak előbbre jutni, úgy, hogy bizonyos társadalmi, jogi szabályokat áthágnak. Sokan úgy gondolják, hogy tisztességes módon nem lehet meggazdagodni, aki vinni akarja valamire, annak egyes szabályokat meg kell szegni.

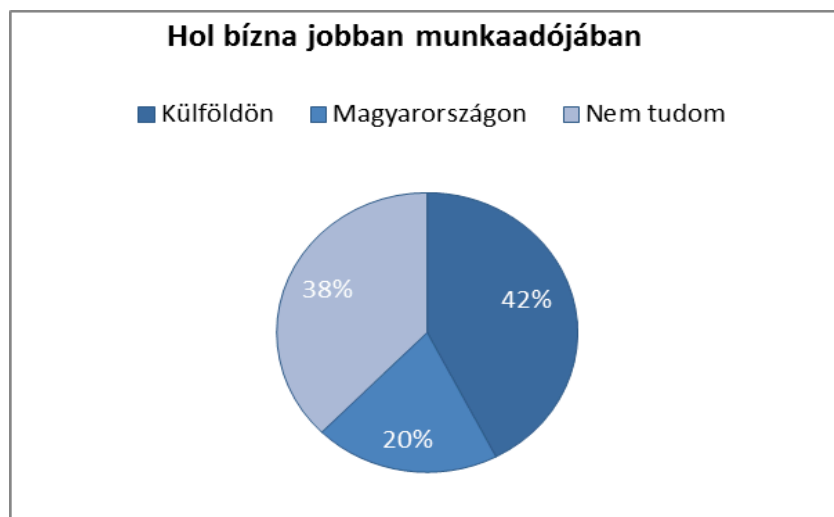
8. ábra

A korrupció a társadalomban különböző területeken van jelen. A hallgatók a kormányzat munkájánál és a politikai pártok működésénél érzékelik leginkább a korrupció jelenlétét. Ez a kimutatás teljes mértékben megegyezik azzal, hogy a hallgatók kiket gondolnak 100 ember közül megbízhatónak. Aggodalomra adhat okot, hogy minden egyes intézményél - amelyet felsoroltunk a kérdésben – észleltek korrupciót. Ez a TÁRKI által végzett kutatást tanulmányozva a teljes magyar társadalomra is igaz. A legkevesebb bizalom a politikai szereplőket és a médiát veszi körül, és leginkább a bíróságok azok, amelyben megbíznak a hallgatók. Ez a bizalmi mutató fordított arányban van a korrupció érzékelésével.

9. ábra

A munkavállalási kedv az üzleti szférában erőteljes. Pozitív jelenség, hogy a reálszféra, a műszaki terület, a kutatás és vállalkozás szerepel a szakmai elképzelések között.

10. ábra

A bizalom jövőbeni elvárásai a munkaadóval kapcsolatosan Magyarországon gyengék. A társadalom felelőssége a nem tudommal válszólók meggyőzése.

3 Következtetések, feladatok

Évszázadok alatt kialakult szokások és hiedelmek rendszerét örökítjük át gazdaságunkban és társadalmunkban. Az attitűdökben és értékrendszerekben bekövetkező változások éppen ezért hosszúak és nehezen tervezhetőek.

Gyakran emlegetett közhely, hogy a fejünkben és körülöttünk lévő struktúrák meghatározzák a viselkedésünket, és ha a struktúrákon változtatunk, akkor a viselkedésünk is változik. Egy példa: a számítógépek, nyomtatók munka utáni áramtalanítása egyetlen központi kapcsoló elhelyezésével könnyen szokássá válhat. Érdeemes átalakítani a környezetet, hogy elérjük a kívánt eredményt. A kormánynak és az államigazgatásnak kétség kívül jelentős szerepe lehet egy bizalomra épülő társadalom megteremtésében, de ezúttal mi más ajánlunk.

Régi szokás, könnyű út a kormányzatra, a felsővezetésre, a vásárlókra vagy a beszállítókra hárítani a felelősséget, ha a struktúrák megváltoztatásáról van szó. Mi most más javasolunk. Kezdjük magunkon a változást! Bizalmat építeni bizalommal lehet, tegyük meg az első lépést, szavazzunk bizalmat valakinek még ma. Ha elegendően kezdünk bele, és minden nap csak egy kicsit lépünk előre, talán már egy év múlva érezni fogjuk a változást. Ha ma elmulasztjuk megtenni az első lépést, tíz év múlva sem leszünk előrébb.

Irodalomjegyzék

- [1] Holics Szilvia: Bizalomból jeles Logisztikai Híradó, XXII. évf. 6. szám
- [2] TÁRKI Gazdasági Kultúra 2009 vizsgálat
- [3] <http://www.origo.hu/gazdasag/gazdasag-plusz/20121128-nem-a-kormany-az-elmult-20-ev-csodolt-be-.html>
- [4] Tóth István György: Bizalomhiány, normazavarok, igazságtalanságérzet és paternalizmus a magyar társadalomértékszerkezetében. A gazdasági felemelkedés kulturális feltételei c. kutatás zárójelentése, Budapest 2009.
- [5] Beran Ferenc: Etika Az értékek tisztelete, Gondolat Kiadó, Budapest, 2007.
- [6] Stefano Zamagni, Luigino Bruni: Civil gazdaság - Hatékonyság, méltányosság és köz-jóllét, L'Harmattan Kiadó, 2013
- [7] Stefano Zamagni: A hét főbűn - Fösvénység Typotex Kiadó, 2013
- [8] Chikán Attila: Vállalatgazdaságtan, Aula Kaidó, 2008
- [9] Helmut Schmalen: Általános üzleti gazdaságtan, Axel-Springer Budapest Kiadó, 2002
- [10] Hankiss Elemér: Mi történt velünk? Népszabadság Online http://nol.hu/lap/hetvege/20130316-mi_tortent_velunk